

GAUDEAMUS

Box 50006, 104 05 Stockholm. Tel: 08-16 02 60.

Adressändri
Telefon: 08-

En omvänd rasistson

1986

25.03.071

Att vara svart student i Sydafrika är framför allt att vara svart. Är du svart behandlas du som en andra, eller tredje, klassens medborgare. Och det i det land där du fötts och levt hela ditt liv!

– Lever du i ett sådant tillstånd blir du knappast förvånad över att hela utbildningssystemet präglas av samma orättvisor. Du har antagligen hunnit vänja dig...

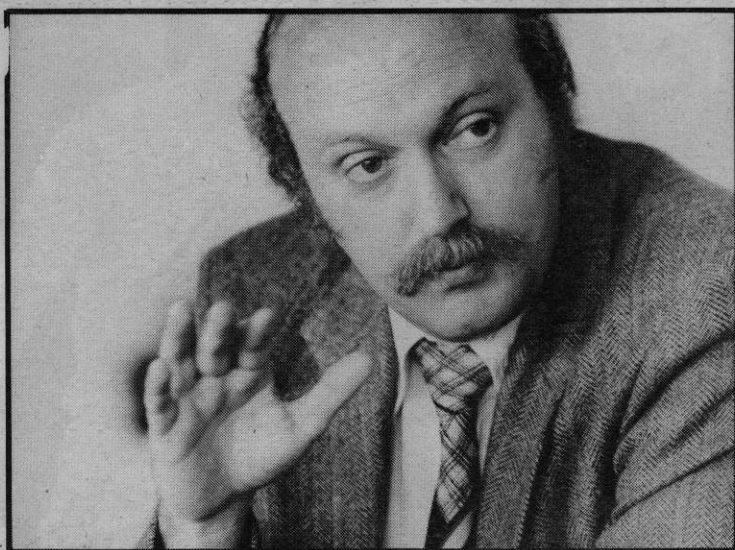
– Att växa upp som vit i Sydafrika kan, paradoxalt nog, vara mer komplicerat! Först är det frågan om du förmår se förtrycket, trots uppfost-
ran och all propaganda du utsätts för. Och även om du gör det återstår frågan vad du kan göra åt det.

– Men jag tror ändå att man måste hoppas på de unga i Sydafrika, på att de kan bidra till en förändring.

Det berättade Alec Smith vid en gästföreläsning på Stockholms universitet i början av september. Han borde veta: Alec Smith är son till Ian Smith, f d premiärminister i Rhodesia (nuvarande Zimbabwe).

Till Stockholm kom han för att presentera sin nya bok *Nu är vi bröder* (Salt & Ljus/Taborförlaget). På universitetet höll han en föreläsning och deltog i ett seminarium. Allt arrangerat av studentkårens internationella utskott, Universitetets kristna förening och Sveriges evangeliska student- och gymnasist-
rörelse.

– Ni tror mig inte, men det dröjde innan jag över huvud taget såg förtrycket i Rhodesia, berättade Alec Smith. Att inse att man själv gynnas av ett så orättfärdigt system som apartheid är naturligtvis svårt, det

Alec Smith. Foto: Lennart Isaksson.

var inte så konstigt att vi värjde oss inför insikten.

Alec gick som ung i skolor dit den svarta majoritetsbefolkningen vägrats tillträde. Skolan är i Sydafrika fortfarande ett tydligt exempel på hur apartheidpolitiken fungerar: staten satsar sju gånger mer på ett vitt barns utbildning än på ett svart.

Alec kom att börja sina universitetsstudier i Sydafrika. Där kom han i kontakt med studentorganisationen NUSAS, som var aktiv i kampen mot apartheidsystemet.

– Men min revolt var främst personlig. Det viktigaste i mitt liv då var faktiskt droger. Många av de vita studenterna gick på tunga droger – och om ni tror att vi skulle förmå att agera med någon kraft mot apartheidpolitiken, så neddrogade som vi var, då tar ni miste...

Vad som sedan hände är svårt att beskriva utan att det bara blir en vacker sannsaga. Alec blev frälst, och det gjorde det möjligt för honom att sluta med sitt missbruk.

Men inte nog med det. Alec fann Bibelns kärleksbudskap oförenligt med apartheid. Därmed började han sitt arbete för försoning mellan svarta och vita. I och med att hans far var Ian Smith hade han ovanligt stora möjligheter att personligen göra en insats i det arbetet.

I sin bok berättar Alec hur han

försöker övertyga sin far att ge de svarta medborgerliga rättigheter. Han beskriver den långsamma övergången, över det första historiska mötet mellan Ian Smith och Robert Mugabe, fram till överenskommelsen i Lancaster 1979.

I dag ser han Zimbabwe som ett afrikanskt föregångsland, och han arbetar som fältpräst i Zimbabwes armé. Men vad tror han då om det som är mest brännande idag, frågan om Sydafrikas framtid?

– Det är enkelt att se att apartheid är orsaken till Sydafrikas problem idag, och att lösningen ligger i att avskaffa apartheid. Frågan är *hur* detta ska ske.

Alec Smith själv tror att det krävs att många faktorer samverkar: att trycket mot den vita minoritetsregimen ökar, både inifrån och från andra länder. Och framför allt – att de vitas attityd förändras.

– Jag tror att Alec Smith är ett viktigt exempel för många vita i Sydafrika, säger Anette Usterud som är ordförande i studentkårens internationella utskott och kontaktperson för dess Sydafrikagrupp.

– När man lyssnar till honom förstår man att även djupt sittande attityder kan ändras, och att även de som verkar helt blinda kan vakna.

Martin Börjeson